

بلا بارتوک

چند گفتار در بارهٔ موسیقی بومی

به همراه

«روزنامه‌نگاری: سه گفتار در بارهٔ بلا بارتوک»

و

«گزینه‌ای از نامه‌های بلا بارتوک»

ترجمهٔ س. رش بیضایی

Béla Bartók

Über die Volksmusik

Ausgewählte Artikel und Briefe

Translated by Siavash Beizai

نوگان

بلا بارتوک (چند گفتار در باره موسیقی بومی)

گردآوری و ترجمان: سیاوش بیضایی

چاپ یکم: پاییز ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: صنوبر

بهای کتاب: ۲۰,۰۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ و در اختیار انتشارات نوگان می باشد، © ۱۳۹۶

noGan Publications
©2017, All Rights Reserved

عنوان: چند گفتار در باره موسیقی بومی

نویسنده: بلا بارتوک (۱۹۴۵-۱۹۰۹)

گردآوری و ترجمه: سیاوش بیضایی Collected and Translated by Siavash Beizai

تهران: نوگان، ۱۳۹۶ noGan

۱۶۰ ص: مصور

شابک: ISBN: 979-0802606-30-2

فهرست نویسی: فیا

موضوع: موسیقی محلی -- سرگذشت نامه -- تاریخ، نقد و تفسیر

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶-۳ آ ۱۷ ب / ۴۱۰ ML

رده بندی دیویی: ۷۸۰/۹۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۵۹۹۲۶

فهرست

پیشگفتار مترجم ۷

بخش یکم: در بارهٔ بارتوک

۱. خودزیستنامه ۱۱
۲. زولتان کدای: بارتوک ۱۹
۳. زولتان کدای: بارتوک به عنوان فولکلوریست ۳۵

بخش دوم: چند گفتار در بارهٔ موسیقی بومی

۴. تراو - گونه باید موسیقی بومی را گردآوری کنیم ۴۷
۵. تأثیر دهه سی دهانی بر موسیقی زمان ما ۷۱
۶. موسیقی بر مجار - موسیقی نوین مجارستان ۸۵
۷. پژوهش موسیقی بومی ملی گرای ۹۱
۸. پاک نژادی در موسیقی ۹۷
۹. پژوهش موسیقی در اروپای شرقی ۱۰۱
۱۰. سفر پژوهشی به ترکیه ۱۰۵
۱۱. مسألهٔ موسیقی نو ۱۱۳
۱۲. گفتارهای پراکنده ۱۱۹

بخش سوم: گزینه‌ای از نامه‌های بارتوک

۱۳. نامهٔ بارتوک از یک سفر پژوهشی به ترانسیلوانیا ۱۲۱
۱۴. نامه به ایون بیانو ۱۲۸
۱۵. نامه به ریاست انجمن فیلارمونیک بوداپست ۱۳۹
۱۶. نامه به یوزف سیگتی ۱۴۱
۱۷. نامه به یهودی منوهین ۱۴۷
۱۸. نامه به ویهلمینه کریل ۱۵۱
- زولتان کدای: به جای پیشگفتار ۱۵۷

پیشگفتار مترجم

نام بارتوک در ایران به عنوان آهنگساز شناخته‌تر از آثار اوست، و به عنوان یکی از پژوهشگران پیشتاز و برجسته موسیقی بومی باز هم ناشناخته‌تر است. آشنایی با آثار، نگرش‌ها و آرمان‌های بزرگانی چون بارتوک برای ما که در جست‌وجوی هویت و پویای راه‌ها و افزارهایی برای بالندگی موسیقی نوین خود می‌باشیم بسیار آفرین است. بارتوک در جایگاه یک آهنگساز، پژوهشگر، و نمادی از پیشتاز شدن، جهانی بودن و ملی بودن، بیشترین تأثیر را بر روی آهنگسازان و پژوهشگران ما و بسیاری از کشورهای دیگر جهان داشته است. بارتوک با نبوغ، شورش، و بدون تردید به دلیل ریشه داشتن در سرچشمه جوشان موسیقی بومی، امروز پرشنونده‌ترین موسیقیدان مدرن جهان به شمار می‌رود.

ما در این کتاب بارتوک را بیشتر به عنوان یک پژوهشگر موسیقی بومی خواهیم شناخت تا یک آهنگساز، زنی در کنار آن با بسیاری از پندارهای او در باره آهنگسازی و تأثیر موسیقی بومی بر موسیقی معاصر نیز آشنایی خواهیم یافت.

چیزی که بارتوک را از دیگر آهنگسازان هم‌دوره خود متمایز می‌سازد، پابرجایی و پیوند استوار او با موسیقی بومی سرزمین خود و همچنین سرزمین‌های دیگر می‌باشد. او نه تنها موسیقی بومی مجارستان، بلکه موسیقی رومانی، اسلاو، اوکراین، بلغار، روسی، عربی و ترکی را نیز به‌دقت و از آنها تأثیر می‌پذیرد، و همان گونه که در خودزیستنامه‌اش می‌گوید، یکی از مهم‌ترین دستاوردهایش از موسیقی بومی، رهایی کامل او از چیرگی سیستم مازور-مینور و دستیابی به زبانی پویا و سرزنده در موسیقی است. از دید او، برای دریافت موسیقی دهقانی باید به میان آنان رفت و موسیقی آنها را در روستاها و زادگاه طبیعی آن احساس کرد و آزمود. برای او دهقانان نه تنها

نماد طبیعت، پاکی، راستی و بی‌آلایشی، بلکه پیام‌آور آینده نیز می‌باشند. از گفتارهای این کتاب می‌توان دریافت که چگونه بارتوک از راه بررسی دانشورانه موسیقی بومی به نتایجی انسانی، تاریخی، اخلاقی و اجتماعی، و همچنین ژرف‌نگری در مسائل ملی، بومی و سرانجام انسانی و جهانی دست می‌یابد.

بسیاری از نکته‌های این کتاب، به ویژه در زمینه گردآوری موسیقی بومی را کسی می‌نویسد که دارنده یکی از دقیق‌ترین و حساس‌ترین گوش‌های تاریخ موسیقی است. با این که پژوهش موسیقی بومی، روش‌ها، نگرش‌ها و ابزارهای آن در زمان نگارش مطالب این کتاب هنوز گام‌های آغازین خود را برمی‌دارد، دستاوردهای بارتوک در این زمینه آگاهی‌های بسیار سودمند و ارزنده را به اهنگسازان و پژوهشگران ارزانی می‌دارند، به ویژه با نگاه به این واقعیت که مرسی‌دان و آموزگار بزرگی چون زولتان کُداي نیز در این راه همیار اوست.

باورها، آرمان‌ها و آثار بارتوک و کُداي نه تنها موسیقی مجارستان را بارور ساختند، بلکه به اکثر فرهنگ‌های موسیقیدانان سرزمین‌های دیگر نیز فراگشته‌اند.

سیاوش خالص، بهار ۱۳۷۶ - پاییز ۱۳۹۶